

3

**Закордонне бюро
Української
Радикально-Демократичної
Партії**

117

Бюлетень ч. 5.

**Видання неперіодичне
1932.**

218438/5

ЗАКОРДОННЕ БЮРО

УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ

БЮЛЕТЕНЬ.

136752/5

Ч. 5.

Лютий 1932.

ОД ЗАКОРДОННОГО БЮРА
У.Р.Д. ПАРТІЇ.

Дорстока економічна криза, що її вияви за останні часи спостерігаються по цілому світі, вдарила тяжко й по українській еміграції. Змаліли в силі і засобах майже всі наші громадські та інші закордонні установи, а особливо постраждали від того наші три високі школи, - ця краса й гордість української емігрантської чинності Біда й скрута запанували в українських шерегах на еміграції. Пошукуючи нових матеріальних можливостей для життя, окремі особи й цілі групи їх почали роз'їздитися по світах, еміграційні осередки стали вилюднюватися, а концентраційна, організована чинність - розпорозуватися.

Не минула ця доля почасти й членів нашої партії. Як і всі інші, живуть вони зараз у темному колі матеріальної незабезпеченості й невизначних надій на ліпше майбутнє. Явна річ, що такого роду стан річей не міг не відбитися несприятливо і на силі нашого зовнішнього життя, і на темпі нашого внутрішнього партійного розвитку. Наші партійні осередки так само подекуди обезлюднюються; стирається тому безпосередній зв'язок наших центрів і нашої периферії, цілий темп партійного руху спомалюється.

Але - не хлібом єдиним живий чоловік! Ця істина завждь була творчим фактором організаційного життя Р.Д. партії, і якоїсь більшої небезпечки не слід було б сподіватися, коли б причини певного послаблення нашого внутрішнього життя були

цілком обмежені лише згаданими вище виявами економічної кризи. Небезпека підходить до нас з другого боку внутрішнього і зовнішнього процесів, лише почасти зв'язаних з тою кризою, та які, однак, так нею перекриті, що здаються начебто несамостійними.

Процеси ті зачалися ще до кризи і лише посилені нею; причини їх цілком об'єктивні й од партії незалежні. В основі їх лежить перерозподіл сил; один із них - чисто зовнішнього порядку територіальний; другий - чисто внутрішній, психологічний, викликаний перерозподілом послідовних поколінь серед членів партії на еміграції.

Територіальний перерозподіл сил на еміграції партія наша вже пережила один раз в рр. 1922 - 1928, коли наші командні центри й периферія, з причин усім відомих, покинули свої попередні територіальні території й розпоршилася по Європі. Цей процес застав тоді партію невідготівленою, і треба було тому довшого часу, аби знову звести до купи партійні центри, організувати наново периферію й відтворити партійне життя. Зробити це пощастило в рр. 1924-1925 і з того часу майже до сьогодні організаційний наш центр перебуває у Празі, а периферія зосереджена була головним чином на території Чехословаччини. За останні часи, однак, партійні наші маси стали покидати цю країну де вони мали довший час певне матеріальне забезпечення, і процес цей за сучасної кризи значно поширився. Перед партією встає небезпека, що її організаційний центр буде одірваний од периферії, втратить з нею живий, безпосередній зв'язок, такий потрібний для кожної політичної партії і такий характерний для нашого внутрішнього життя.

Мусимо тому запобігти, не вичікуючи наслідків цього процесу, а завчасу самим чинно до нього вступивши. Як на те вказує досвід згаданого нашого минулого, необхідно нам уже тепер заставитися над тим, в якому напрямі йде територіальний розподіл наших партійних сил на еміграції, і згідно з тим: 1/підготувати можливість перекинути до нових партійних осередків і наш організаційний центр чи його автономні тимчасові філії, а 2/на час не остаточного це встановлення згаданих осередків інтенсифікувати партійну чинність центра, зважаючи на часову розкиданість периферії та неможливість для неї організо-

ваної колективної по більших групах праці. Не спинимо ми тим самого процесу, бо причини його лежать по-за нашою силою, але, взявшись до тих заходів, партія заведе той процес до нормальних берегів, уникнувши яких будь шкідливих його наслідків.

Другий процес - глибший і важливіший, хоч і цілком нормальний, може бути зхарактеризований словами - **п е р е р о з п о д і л п о к о л і н ь**. Сили кожної партії на еміграції обмежені, бо обмежена силами й сама еміграція. Вона не має притоку нових мас з батьківщини і майже не має природного зросту своїх членів. Наша партія вийшла на еміграцію й поповнювалася закордоном людьми двох поколінь: 1/ старшого, чи то віком своїм, чи політичним досвідом, і 2/ молодшого, - так само віком чи досвідом. Згідно цьому розподілу майже точно й переводились партійні вибори на командні політичні пости партії: старші вели провід, молодші вчилися від них і з європейської дійсності й складали партійну периферію. Але час минав, і молодші - майже всі сами стали старшими чи то віком, чи досвідом. І з цього факту, природного й неминучого, необхідно зробити логічні висновки. Настала пора - зняти з плечей лише старшого покоління цілу вагу партійної відповідальності й перенести її по можливості на молодші, цілком іже сильні й достатні плечі.

Явна річ, що робити це не слід якимсь революційним шляхом, а лише дорогою еволюційною, що відповідає старим і ствердженим традиціям Р.Д. партії. Для того можна знайти й цілком легальні путі, в статуті партії та в її традиційному регуляміні. Наш Центральний Комітет не може бути переобраний закордоном, бо ця функція належить лише партійному конгресові. Але Центральний Комітет має право кооптації нових членів, надане йому статутом. Дорогою цілком легальної кооптації може бути досягнене, так мовити, **о м о л о д ж е н н я** Центрального Комітету і тим самим поставлено партію на твердий і сталий ґрунт що-до майбутнього. Не буде це навіть якоюсь несподіваною новиною для партії, бо фактично в цьому напрямі вже дещо й робилося. Вкажемо хоч би й на те, що до Закордонного Бюро партії, крім обраних до нього членів Ц.К., на рівних правах з ними, заведені здавна уже й представники

партійних груп, що давало можливість так званим молодшим вступати на командні пости партії. Одночасно з омолодженням Ц.К. мала б бути практично переведена й тенденція омолодження проводу по окремих місцевих групах партії, що так само уже й має свої прецеденти на практиці.

Ці заходи, своєчасно зреалізовані, без сумніву спричиняться до дальшого нормального розвитку нашої партії і до посилення її впливів як на периферію самої партії, так і назовні, у широких громадських колах людей, що нашій партійній програмі співчують і за її гаслами звичайно йдуть.

----- 0 -----

Закордонне Бюро звертається до всіх членів партії з побажаннями, аби вони зважили вказані вище думки, передумавши їх не тільки теоретичну основу, але й практичний аспект. Наслідки тої розваги і групових нарад мають бути передані через представників груп на конференцію, яка й встановить відповідні рішення що-до згаданих вище організаційних питань нашої партії.

----- 0 -----

ОСНОВИ РЕГУЛЯМІНУ ПАРТІЇ.

У.Р.-Д.Партія не має затвердженого регуляміну, а керується партійними звичаями та прецедентами, які виникли почасти ще на Україні, а почасти закордоном.

Організаційна структура нашої партії на Україні була в головних рисах така. В своїй організації партія спиралася на місцеві громади, що склалися з членів партії, які перебували в одному місці. Кожна місцева громада мала свою президію в складі голови, секретаря, скарбника, а по потребі й більшого числа членів. В своїй партійній діяльності в даному місті чи місцевості громада була автономна. З центром партії громада звязувалася через свого пред-

ставника /звичайно через голову/, який мав право брати участь в засіданнях Центрального Комітету партії під час свого перебування в місті, де знаходився Центральний К-т.

Далі громади брали участь в працях вищого органу партії, в партійному З'їзді чи Конференціях, через своїх делегатів.

Вищим законодавчим органом партії був партійний З'їзд, який одбувався звичайно раз на рік. Він склягдівся з усіх членів партії, в принципі, але з огляду на місцеві умови участь всіх членів замінювалася звичайно участь делегатів від громад.

Виконавчим органом партії був Центральний Комітет, який діяв на основі директив, що давав йому З'їзд, та на основі партійної програми. Ц.К. вибирався на партійному З'їзді. Число членів Ц.К. не було точно означено. Ц.К., крім того, мав право повновладити свій склад шляхом кооптації.

Окупація України більшовиками відбилася на організаційному житті партії в той спосіб, що частина членів партії і Ц.К-ту залишилася на Україні і, в умовах більшовицького режиму, мусила переводити партійну роботу таємно і нелегально. Друга частина членів партії і Ц.К-ту опинилася на еміграції за кордоном. На еміграції партійне життя не припинилося, але умови його вплинули на організацію партії. Не маючи можливості одбувати за кордоном правомірних з'їздів чи конференцій, партія організувала лише конференції членів Ц.К. партії, допустивши на конференції делегатів від місцевих громад з правом рішального голосу. Далі, замість Ц.К-ту партії, функції виконавчого органу партії доручено було Закордонному Бюро партії, в складі 5-ти членів Ц.К-ту, по виборі конференції, і по одному представнику від місцевих громад. Закордонне Бюро керується директивами конференції і перед нею відповідає. Вибирається щороку на конференції членів Ц.К-ту і представників від громад.

Основною одиницею партії лишилися місцеві громади партії, які керуються директивами конференції і Закордонного Бюро, а в своїй діяльності на місцях користуються автономією. Місцеві громади складаються з членів партії, що проживають в місті чи місцевості, де знаходиться центр громади. Давні члени партії, коли забажають вступити в члени громади, пода-

ють про це заяву на письмі до президії громади. Нових членів партії громада приймає сама. Було прийнято постанову, що кожний член партії має належати до якоїсь місцевої громади, хіба що в тому місті чи державі, в яких він проживає, немає взагалі громади партії і членів партії, які могли б скласти громаду, для чого потрібно принаймні 3 члени партії.

Кожна громада на своїх річних зборах вибирає всю президію в складі голови, секретаря й скарбника /при незначному числі членів обов'язки скарбника виконує секретар/, а також делегатів на конференцію членів Ц.К. по розрахунку - 1 делегат на повні 10 членів. На річних зборах президія дає звіт з своєї діяльності, грошове спровоздання й дістає абсолюторію. Звичайні збори громади повинні відбуватися не менше одного разу на місяць, крім літніх двохмісячних ферій /липень-серпень/.

Закордонне Бюро партії складається з голови, 4-х членів Ц.К. і представників від громад, по одному від кожної громади. Воно розподіляє між своїми членами обов'язки заступника голови, секретаря й скарбника. Засідання Закордонного Бюро відбуваються в міру потреби, але не менше 6-ти раз на рік. Воно виготовляє звіт з своєї діяльності й діяльності партії за рік та подає конференції членів Ц.К.; виконує постанови конференції, керує життям партії; дає директиви місцевим громадам, видає партійний бюлетень та іншу партійну літературу, зноситься з громадами безпосередньо або через їх делегатів, членів Закордонного Бюро.

Конференція членів Ц.К. та делегатів від громад на своїх річних зборах заслухує й затверджує звіт Закордонного Бюро й звіти окремих громад, обмірковує питання платформи й тактики партії дає директиви Закордонному Бюро, розрішує остаточно всі питання, що торкаються партійного життя.

З ЖИТТЯ ПАРТІЇ.

Постанови й директиви минулої Конференції членів Ц.К. та представників окремих партійних груп У.Р.-Д.П., що відбулася 3.УІІ.30, можна поділити на дві частини: 1. постанови, які стосуються до партійного програму та до ідеології партії; і 2. постанови характеру організаційного, що регулюють внутрішнє життя партії.

За останні перед Конференцією два роки з'ясувалася потреба нагадати Українському Громадянству як на еміграції, так і на Україні ті головні принципи, що покладені в основу ідеології У.Р.-Д.П., і ті гасла, які з цієї ідеології випливають. А це тому, що на Україні, як показав процес СВУ і підготовка до нього, більшовики ширили багато різних наклепів на У.Р.-Д.П., користуючись непоінформованістю Українського Суспільства, а з другого боку і тут на еміграції деякі наші політичні противники були часом теж не від того, щоби поборювати нашу партію методами наклепів та демагогії.

Все це спонукало Конференцію У.Р.-Д.П. до того, аби ще раз виразно підкреслити деякі основні точки партійного програму та знов проголосити ті гасла, що з цього програму випливають.

Конференція У.Р.-Д.П. констатувала, що партія наша стояла й стоїть на ґрунті безкомпромісного народоправства та послідовної європеїзації Українського державного, політичного й суспільного життя. Для поточного моменту Конференція поставила такі гасла:

1. Українські Установні Збори, як основне домагання сучасної визвольної боротьби і
2. Підтримування всіма силами Державного Центру УНР, як спадкоємця української влади й носія прапору незалежної України та керівника визвольної боротьби.

Далі Конференція вважала потрібним зазначити, що У.Р.-Д.П. як раніше, так і тепер змагається до: а/ послідовного народоправства з гарантією всіх громадських свобод, б/ встановлення європейського типу суспільно-економічного ладу, заснованого на модерній власності на землю та на засоби продукції, і в/ відновлення засад європейсько-християнської культури.

Теж в області української міжнародньої політики Конференція цілком виразно зазначила основні позиції Р.-Д.П., нагадавши ще раз, що основним завданням нашої зовнішньої політики для сучасного моменту являється боротьба за самостійність України, боротьба конкретно скерована проти Світської Республіки, що окупує Україну, а також проти всіх закордонних російських осередків, які активно провадять боротьбу проти української самостійности; природними нашими спільниками в цій тяжкій і упертій боротьбі являються з одного боку всі поневолені Москвою народи, а з другого - всі ті держави, які мають спільні з Україною міжнародні інтереси, і в першу чергу західні держави, сусідні з Україною, які знаходяться під загрозою московського імперіалізму.

Що торкається становища української національної меншости в трьох західних державах, то конференція вважала потрібним констатувати, що це становище є дуже незадовольняюче; однак, беручи на увагу, що ці меншости в боротьбі за свої права мають змогу використовувати як конституційні можливості, так і міжнародні способи боротьби, Конференція зазначила, що на думку У.Р.-Д.П., яка складається з представників Великої України, сили державно думуючої української еміграції передусім мусять зосереджуватися на найголовнішій меті - активній боротьбі за загально державні та національні інтереси України. Головною зброєю нашою в цій боротьбі, на думку Конференції, мусить бути широко поставлена пропаганда ідеї незалежности України, а тому партія повинна всіма силами сприяти такій пропаганді, настоючи на участі представників нашого народу в різних міжнародних товариствах та з'їздах, зокрема Конференція звернула увагу на те, що Ліга Націй уявляє дуже сприятливий терен для такої пропаганди.

Зовсім окрему групу постанов Конференції творять постанови організаційного характеру. Серед них треба одзначити: 1. постанову про продовження праці по входженню нашої партії до Радикально-Демократичного Інтернаціоналу, 2. постанову про видання агітаційно-партійної літератури, 3. постанову про у видання збірника про ідеологію партії, 4. постанову про вироблення партійного регуляміну, 5. по-

станову про організацію партійної групи в Польщі та 6. постанову про закінчення реєстрації членів партії.

Виконання цих постанов було покладене на Закордонне Бюро партії, яке являється центральним виконавчим органом партії. В першу чергу Закордонне Бюро перевело планомірну роботу по організації та консолидації нашої партійної групи в Польщі, де знаходяться приблизно 2/3 членів нашої партії. Закінчення реєстрації членів партії дало можливість зовсім точно встановити число членів Р.-Д.П. на еміграції. Проект партійного регуляміну виробляється й буде представлений на розгляд та затвердження майбутній Конференції, що має бути скликана на весні цього року. Що торкається постанов 2 і 3 про видання агітаційної літератури та збірника про ідеологію партії, то ці постанови ще не виконані, але певна підготовча робота для їх здійснення вже провадиться. Нарешті, - в справі входження партії до Інтернаціоналу радикальних партій треба зазначити, що Закордонне Бюро дістало від представника французької радикальної партії проф. Ем. Бореля листа з повідомленням, що Бюро згаданого Інтернаціоналу постановило предкласти наше бажання про вступ до нього ближчій сесії Конгресу із сприятливим заключенням.

----- 0 -----

Закордонне Бюро партії, обране на останній Конференції, складалося : з голови Бюра М.А. Славінського та членів К.А. Мацієвича, А.І. Яковліва, І.І. Мірного та 6.О. Главінського. Крім того до Закордонного Бюра увійшли на правах повноправних членів делеговані окремими партійними групами В.М. Дяконенко та Б.М. Лисляньський; В.М. Дяконенко виконував також обов'язки секретаря Бюра. Закордонне Бюро збиралося кожного місяця, а іноді - по потребі - й частіше, і обговорювало справи поточної діяльності партії та питання загальної політики, що вимагали відповіді та викликали увагу українського громадянства.

Перші засідання Закордонного Бюра були присвячені обговоренню подій, що мали місце в Гали-

чині в осени 1930 р. та притягли до себе увагу як українського громадянства, так і ширших міжнародних кол. Обміркувавши на кількох засіданнях цю справу не тільки морально-політичного, а і з погляду державних інтересів України, як самостійної держави, Закордонне Бюро прийняло резолюцію, яка своєчасно була оголошена та розіслана всім членам партії. В ній в першу чергу було в згоді з Галицькими відповідальними політичними та церковними чинниками засуджено акцію саботажу та висловлено протест проти зловісних подій пасифікації й побажання, аби в спільних інтересах Польського та Українського народів ці події з їх наслідками були зліквідовані з відповідним покаранням винних та відшкодаванням покривджених.

В дальнішому Закордонному Бюро довелося ще не раз займатися справами, які являлися відгуком відомих подій в Галичині в осени 1930 р. Так, відгомін цих подій було повстання в Празі так званого Центрального Виконавчого Комітету представників Українських емігрантських організацій в ЧСР для переведення так званої протестаційної акції. Що торкається політичної сторони діяльності цього Комітету, то вона переводилася остільки наївно й неуміло, що рахувати на якібудь позитивні результати її зовсім не доводилося, моральний же бік цієї акції не викликав жадного сумніву: прикриваючися гаслом соборности України, Комітет провадив шалену демагогію, сіяв розклад межі еміграцією та ненависть до всіх, хто ставився критично до його роботи. Демагогічний характер "протестаційної" акції примусив Закордонне Бюро в засіданні 12.1.31 звернути на неї увагу. Після детального обговорення Закордонне Бюро одноголосно ухвалило таку постанову: тому що так званий Центральний Виконавчий Комітет представників українських емігрантських організацій в ЧСР, прикриваючися назовні ідеєю соборности України та акцією протеста проти польської політики в Сх. Галичині, фактично спрямовує свою діяльність на розклад еміграції та на боротьбу з УНР, Закордонне Бюро У.Р.-Д.П. вважає для своїх членів недопустимою участь в акції цього Комітету.

Кампанія, розпочата вище згаданим Комітетом, була, як відомо, підхоплена певною частиною української преси, ворожою нашому напрямку. "Громадський

Голос" "Розбудова Нації" та особливо "Діло" /ч. від 7.III.31/ повели злобну й зовсім таки непристойну кампанію проти члена Р.Д.П. та УЦ.К-ту проф. О.Шульгина з приводу його виступу 15.II.31 на зборах Товариств для Ліги Націй в Брюсселю в справі так званої пасифікації Сх. Галичини. Кампанія ця прийняла остільки ганебний характер, що Закордонне Бюро примушено було виступити в обороні чести й доброго імени Шульгина. Вважаючи негідним вступати в полеміку з органами преси, журнальна етика яких дозволяє вживати наклепів, брехні та перекручування фактів, Закордонне Бюро в засіданні своєму 21.III.31 ухвалило вислати до Шульгина листа з висловом співчуття. Листа цього було послано 24.III.31. Крім висловів співчуття та повної солідарності з міжнародньою політикою пр. Шульгина, в листі цьому була дана також і відповідна кваліфікація непристойного поступовання згаданих органів преси. Листа цього було подано до загального відома в "Тризубі" /ч.14 від 5.VI.31/.

До речі, пізніше вдалося з точністю встановити, що наклепи "Діла" на Шульгина були основані на зфальшованому дописувачем "Діла" перекладі з німецької преси /див. статтю - Теж "переклад" - в "Тризубі" ч.29-30 від 2.VIII.31/.

Нарешті треба відмітити, що Закордонне Бюро на протязі минулого року, виконуючи традиційні політичні завдання партії по утворенню коаліції чи контактних погоджень з усіма державно творчими українськими партіями та угрупованнями, що стоять на ґрунті УНР, використовуючи відповідні пропозиції, вело з того приводу ріжного роду пересправи, в тому числі й з одною із фракцій У.С.-Д.Р. партії, які не дійшли ще свого кінця.

ВІД ЗАКОРДОННОГО БЮРА УКР. РАД.-ДЕМ. ПАРТІЇ.

Закордонне Бюро У.Р.-Д.П. повідомляє всіх членів Центрального Комітету У.Р.-Д.П. та окремі партійні групи, що Конференція членів Центрального Комітету У.Р.-Д.П. та представників окремих партійних груп призначена Закордонним Бюром на 25 березня 1932 р. в Празі.

Програм Конференції ухвалено Закордонним Бюром в такому вигляді:

1. Вибори президії Конференції
2. Затвердження протоколу попередньої Конференції
3. Звіт Закордонного Бюра
4. Звіти місцевих партійних груп
5. Доповідь членів партії, що входять в Уряд УНР
6. Доклади:
 1. Мацієвича. Становище на Україні і на еміграції
 2. Шульгина. Міжнародне становище
 3. Гловінського. Ідеологічна база партії
 4. Славінського. Організаційне життя партії
 5. Яковліва. Регулярність партії
 6. Дяконенка. План діяльності на майбутнє
7. Резолюції по докладах
8. Вибори членів Закордонного Бюра
9. Поточні справи.

Закордонне Бюро просить членів Центрального Комітету та окремі партійні групи висловити свої міркування й побажання що-до праці майбутньої Конференції.

----- 0 -----

З М І С Т

Од Закордонного Бюра У.Р.-Д.Партії	ст.	1
Основи регулярності у партії	"	4
З життя партії	"	7